

SOVET DAVRI TARIXIY GEOGRAFIYASI

Rossiya imperiyasi zabt etgan edi Markaziy Osiyo XIX asrda, ilgari mustaqil bo'lgan Xonliklarni qo'shib Qo'qon va Xiva va Buxoro amirligi. Kommunistlar 1917-yilda hokimiyatni qo'lga kiritgandan so'ng va Sovet Ittifoqi Milliy hududiy delimitatsiya (yoki NTD) deb nomlanuvchi jarayonda Markaziy Osiyoni etnik asosga ega respublikalarga ajratishga qaror qilindi.

1924-1925-yil
Turkistonda Milliy
Davlat
Chegaralanishi.

Bu kommunistik nazariyaga muvofiq edi, millatchilik oxir-oqibat kommunistik jamiyat sariyo'lda zarur qadam bo'ldi va Jozef Stalin Millatning mavjudot sifatida ta'rifi "umumiy madaniyatda namoyon bo'lgan umumiy til, hudud, iqtisodiy hayot va psixologik makiyaj asosida shakllangan, tarixiy jihatdan tashkil topgan, barqaror odamlar birlashmasi".

Odatda NTD, shunchaki mash'um mashqlardan boshqa narsa emas bo'l va hukmronlik qil, Stalin tomonidan ataylab Makiavelli tomonidan har bir davlat tarkibidagi ozchiliklarni tark etish uchun o'z aholisini sun'iy ravishda alohida millatlarga ajratilgan va chegaralarni ataylab ajratib, mintaqadagi Sovet gegemonligini saqlab qolish uchun qilingan urinish.

Sovet Sotsialistik Respublikalari Ittifoqi

Garchi haqiqatan ham Sovetlar tahdiddan xavotirda edilar pantürkist millatchilik, bilan ifoda etilganidek Basmachi harakati 1920-yillarning asosiy manbalari bilan yaqinroq tahlil qilish, odatda taqdim etilgandan ko'ra ancha nozikroq rasm beradi.

Sovetlar etnik jihatdan bir xil respublikalarni yaratishni maqsad qildilar, ammo ko'plab hududlar etnik jihatdan aralashgan (masalan Farg'ona vodiysi) va ba'zi xalqlarga "to'g'ri" etnik yorliqni berish ko'pincha qiyin bo'lgan (masalan, aralash tojik-o'zbek) Sart, yoki Amudaryo bo'yidagi turli xil turkman / o'zbek qabilalari).

Mahalliy milliy elita o'zlarining ishini qat'iyan ta'kidladilar (va ko'p hollarda ularni haddan tashqari oshirib yuborishdi) va Sovetlar ko'pincha ular o'rtasida qaror chiqarishga majbur bo'ldilar, bu esa mutaxassislar bilimining etishmasligi va mintaqaga oid aniq yoki dolzarb etnografik ma'lumotlarning kamligi bilan to'sqinlik qildi.

Bundan tashqari, NTD iqtisodiy, geografik, qishloq xo'jaligi va infratuzilma masalalari ham hisobga olinadigan va tez-tez etnik xususiyatlarga ega bo'lgan "hayotiy" sub'ektlarni yaratishni maqsad qilgan. Ushbu qarama-qarshi maqsadlarni umumiy millatchi doirada muvozanatlashtirishga urinish o'ta qiyin va ko'pincha imkonsiz bo'lib chiqdi, natijada ko'pincha shafqatsiz tarzda bir-biriga bog'langan chegaralar, ko'plab anklavlar va "noto'g'ri" respublikada yashashni tugatgan katta ozchiliklarning yaratilishi muqarrar edi.

- Bundan tashqari, Sovetlar hech qachon ushbu chegaralarning xalqaro chegaralarga aylanishini hech qachon niyat qilmagan.
- Hududning etnik yo'nalish bo'yicha NTD-si 1920-yildayoq taklif qilingan edi. Bu vaqtda O'rta Osiyo tarkibida ikkita Avtonom Sovet Sotsialistik Respublikalari (ASSR) mavjud edi Rossiya SFSR:

the Turkiston ASSR, 1918-yil aprelda yaratilgan va hozirgi janubiy Qozog'iston, O'zbekiston va Tojikiston, shuningdek, Turkmaniston va Qirg'iz Avtonom Sovet Sotsialistik Respublikasi (Xaritada Qirg'iziston ASSR, Qirg'iziston ASSR), bu 1920-yil 26-avgustda taxminan hozirgi Qozog'istonning shimoliy qismiga to'g'ri keladigan hududda yaratilgan (bu vaqtda qozoqlar "qirg'iz" deb nomlangan va hozirgi qirg'izlar deb hisoblangan)

qozoqlarning kichik guruhi va "qora qirg'izlar", ya'ni tog'larda yashovchi "qora qirg'izlar" deb nomlangan). Ikki alohida voris "respublikalar" ham bor edi Buxoro amirligi va Xiva xonligi ga aylantirildi Buxoro va Xorazm Xalq Sovet Respublikalari tomonidan egallab olinganidan keyin Qizil Armiya 1920-yilda.

1924-yil 25-fevralda Siyosiy byuro va Markaziy qo'mita Sovet Ittifoqi Markaziy Osiyoda NTD bilan ishlashni davom ettirishini e'lon qildi. Jarayon Markaziy Osiyo byurosining maxsus qo'mitasi tomonidan nazorat qilinishi kerak edi, ularning har biri uchun uchta kichik qo'mita bo'lib, mintaqaning asosiy millati deb hisoblangan (qozoqlar, turkmanlar va o'zbeklar), keyinchalik juda tez ish olib borishgan.

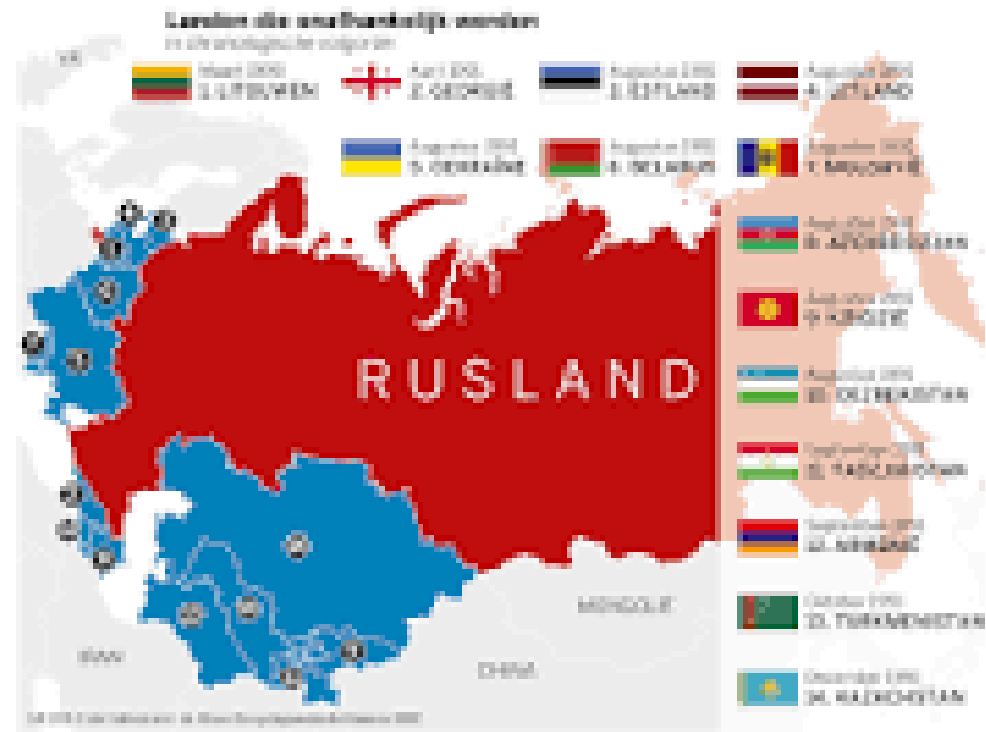

Xorazm va Buxoro SSRlarini saqlab qolish bo'yicha dastlabki rejalar mavjud edi, ammo oxir-oqibat ularni 1924-yil aprel oyida o'zlarining Kommunistik partiyalarining tez-tez ashaddiy qarama-qarshiliklari tufayli bo'linishga qaror qilindi (Xorazm kommunistlari o'zlarining PSRlarini yo'q qilishni istamadilar va bo'lishi kerak edi) o'sha yilning iyul oyida o'zlarining tarqatib yuborilishi uchun ovoz berish uchun kuchli qurollangan).

Qozog'iston-O'zbekiston chegarasini yaratish ayniqsa qiyin bo'lgan Sirdaryo viloyati, aholi zich joylashgan zich joylashgan joy. O'zbeklar ham, qozoqlar ham shaharlarga da'vo qildilar Turkiston, Chinaz va Chimkent; Toshkent-asosan Qozog'iston hududlari bilan o'ralgan o'zbeklar istiqomat qiladigan shahar-ayniqsa muammoli bo'lib chiqdi, natijada Markaziy Osiyo byurosi bu masalada qaror qabul qilishga majbur bo'ldi va shaharni O'zbekistonga topshirdi

DA'VOMIYALIK SO'ZET-DAIRI

- Chimkentga ega bo'ldi.
- Sovet Markaziy Osiyo 1925-yilda, Qozog'iston tarkibidagi Qoraqalpog'iston bilan yana bir murakkablik bu edi Qoraqalpoqlar; Sovetlar o'zbekmi, qozoqmi yoki umuman alohida millatmi ekanligiga ishonchlari komil emas edi. Qoraqalpoq millatining eng yaxshi zaifligini va ularning qozoqlar bilan yaqinroq aloqalarini hisobga olgan holda, ularga o'zlarining Qoraqalpoq avtonom viloyati ichida Qozog'iston ASSR.

E'TIBORINGIZ UCHUN RAXMAT

